

Struktur og sånn:

hva betyr det for industri og samfunn?

Audun Iversen
Med John R. Isaksen, Edgar Henriksen, Øystein Hermansen, Bent Dreyer, Thomas Nyrud

NOR-FISHING, TRONDHEIM, 22. AUGUST 2018

For mange fremstår kystflåten som selve redningsbøyen for mange kystsamfunn

Det er da heller ikke rart at strukturpolitikken får stor oppmerksomhet

Vi har i et prosjekt for FHF sett på strukturering i flåten, og hva denne betyr for industrien

Strukturpolitikken er viktig, fordi den har store konsekvenser: vi har sett store endringer i flåten i løpet av kort tid

Dette påvirker både industri og samfunn

Det ligger dermed et stort politisk ansvar i strukturpolitikken – og det krever politiske veivalg.

For å foreta veivelgene har vi et stor kunnskapsbehov

Den viktigste avveiningen ligger kanskje i valg av fokus for politikken – effektivitet eller distriktspolitikk

Hvorfor strukturordninger?

Strukturordningene har en forhistorie:

Teknologisk utvikling gjorde oss i stand til å «tømme havet», først med silda gjennom 60-tallet, før torsken kom i fare rundt 1990.

Husk også at næringen bare for 25-30 år siden var gjennomsubsidert.

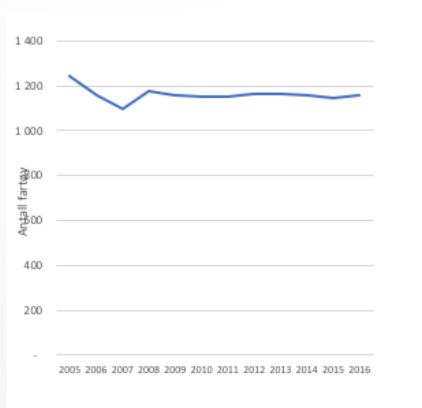
Vi fikk berget bestanden gjennom totalkvoter, og yrkesfiskeren skulle ivaretas gjennom å fordele fisken på færre aktive fiskere; vi fikk lukking og fartøykvoter

Men lukkingen løste ikke alt: fortsatt hadde vi overkapasitet og lav lønnsomhet.

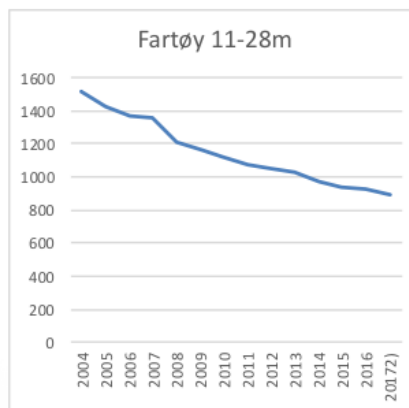
Strukturordninger ble innført for å fordele fisken på færre fartøy, og øke lønnsomheten

Med TAC og lukking får vi et nullsumspill. De som vil vokse, må kjøpe ut andre

Kystflåte – færre fartøy

Under 11: ikke struktur

Grupper med struktur

4

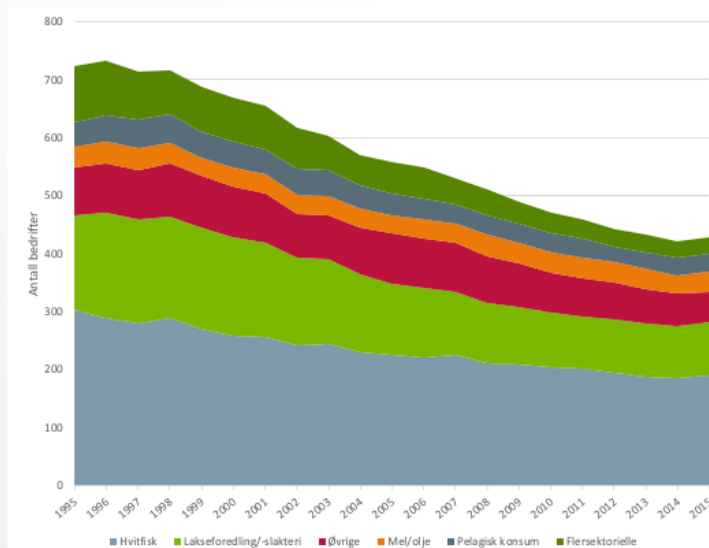

Etter strukturordninger ser vi en klar nedgang i antall fartøy i alle grupper.

Noe tilsvarende vil man nok se om flåten under 11 får strukturmuligheter

(Obs: litt ulik skala på y-aksen)

Færre industribedrifter

Samtidig ser vi også på land klare strukturendringer:

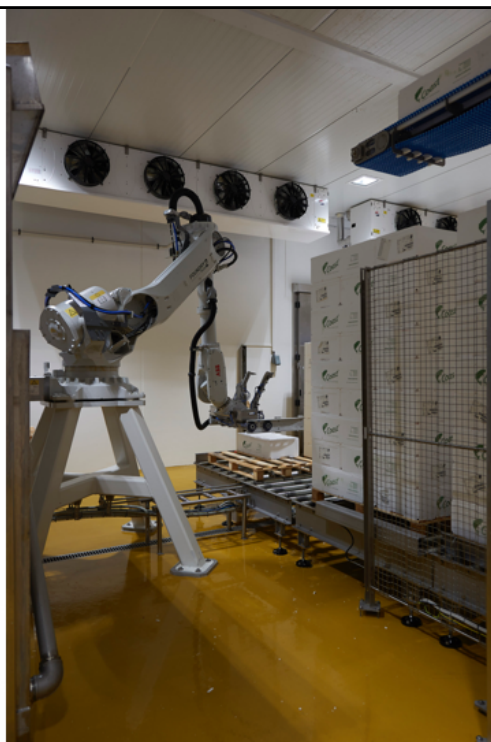
- Færre industribedrifter
- Færre ansatte

Færre kommuner med fiskeindustri

1995: 145 kommuner

2015: 122 kommuner

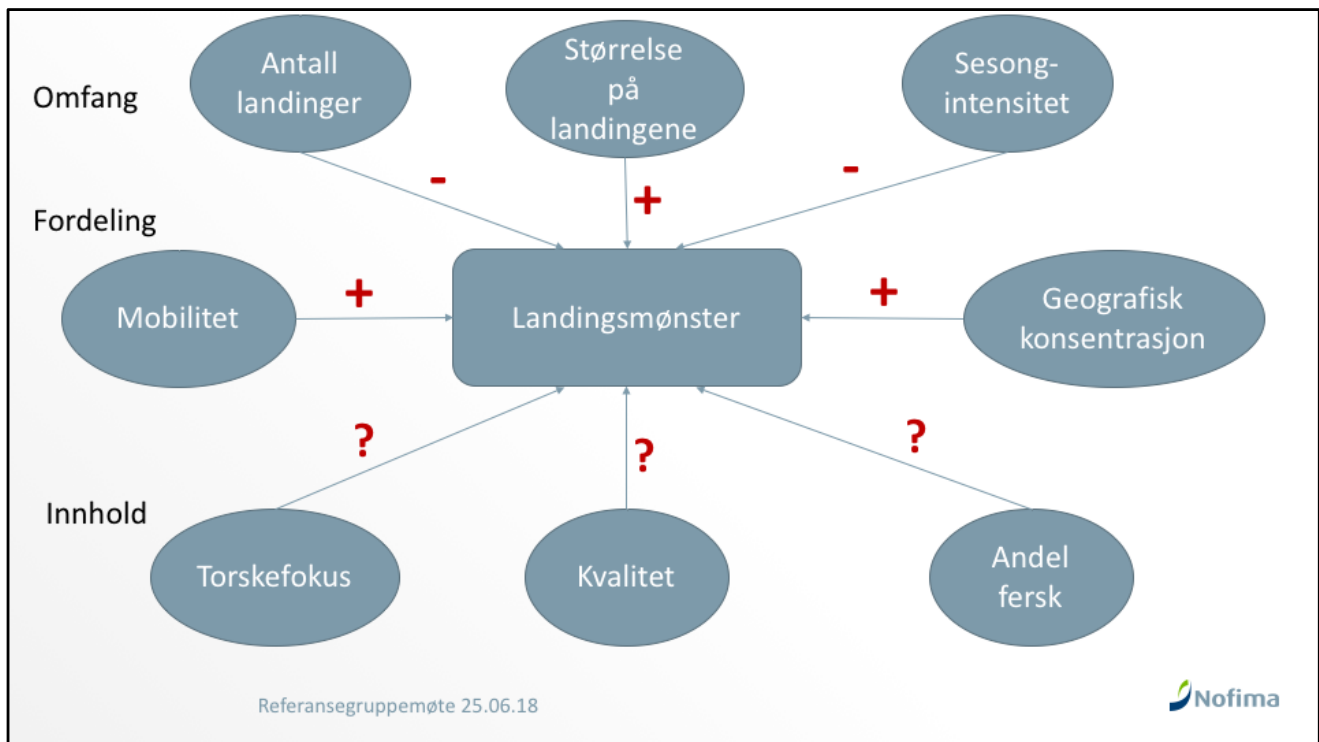
6

Det har også blitt færre steder som har fiskeindustri

Med færre bedrifter blir det også større avstand mellom dem, eller evt mindre konkurranse på steder hvor det før var flere anlegg

Det betyr sjølsagt mye for samfunn som mistet industri. Og det betyr noe for konkurransesituasjonen og prisdannelsen

Omfang av landinger: Antall landinger går ned, størrelsen på dem øker

Sesongtoppene blir mer markerte, men ikke nødvendigvis på grunn av strukturering: strukturerte båter strekker sesongen lenger enn andre

Vi ser konsentrasjon i landingene, det blir større bedrifter, og de største fiskerikommunene vokser

Kvaliteten bør kunne bli bedre med nye fartøy og nytt utstyr, men samtidig ser vi trekk ved struktureringen som virker i negativ retning: større fangster, mer snurrevad/mindre line osv

Strukturering og samfunn

Vi ser som nevnt store endringer i landingsmønsteret (for torsk/hvitfisk).

På fylkesnivå er Finnmark og Troms vinnerne, på bekostning av Nordland, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane.

Det er enda større endringer på kommunenivå, hvor det i løpet av få år flyttes mye aktivitet mellom kommunene

Det skyldes til en viss grad strukturering, men det er viktig å huske på at vandringsmønsteret også betyr mye. Og ikke minst industridynamikken: I de sesongpregede norske fiskeriene er det offensive bedrifter og samfunn som tiltrekker seg mange «fremmedbåter» og dermed en større andel av landingene.

Den konkrete bakgrunnen for foredraget er et prosjekt for FHF, hvor vi har laget en rapport om strukturering i fiskeflåten, og hvor det nå kommer en rapport om strukturendringer i industrien.

Foredraget bygger også på kunnskap fra 40 år med *Driftsundersøkelsen for fiskeindustrien*, og det bygger på boka *Fisken og folket*, som vi skrev i 2016, og som kan kjøpes på standen vår.

Det var det vi rakk på fem minutter. Mer om dette i rapporten om strukturelle endringer i fiskeindustrien, som finnes på Nofimas nettsider!

Takk for
oppmerksomheten!

 /Nofima

 @nofima

 /company/nofima/

 /nofima

#nofima

Audun Iversen
Forsker

 Audun.iversen@nofima.no

 /company/nofima/

Takk for oppmerksomheten!